

Отже, видавець, який планує працювати, і працювати успішно, на сучасному книжковому ринку саме з науковими чи науково-популярними виданнями, має враховувати всі видові, змістові та структурні особливості цих видань, також враховувати всі існуючі регламентуючі документи (державні стандарти) і прагнути досягти вищого рівня професіоналізму в тій галузі діяльності, яку він обрав (тобто у видавничій справі).

АЛЬМАНАХОВІ ВИДАННЯ НА СУМЩИНІ

Доп. – Ємельяненко О.С., ПР-34

Наук. кер. – ст. викл. Садівничий В.О.

Розглядаються питання виникнення та розвитку альманахової літератури в світі загалом та в Україні зокрема. Головний акцент ставиться на альманахових виданнях Сумщини.

Ключові слова: альманах, збірник, трансформація.

У різних наукових та науково-довідкових джерелах по-різному трактується термін "альманах". Однак усі дослідники сходяться на думці, що походить це слово з арабської мови, де буквально означає "там, де схиляють коліна", тобто зупинка на відпочинок каравану. Саме так первісно й називався неперіодичний збірник календарно-довідникового характеру, у якому давалися відомості про схід і захід сонця, фази місяця тощо. Згодом, десь із XIV ст., в альманахах стали вміщувати розповіді про різні країни та пам'ятні місця, коментарі про історичні події, інформацію про ярмарки, придворні розваги, рух пошти та ін. Поступово до них стали включати художні твори та наукові праці. На XVIII ст. вони витіснили астрономічні відомості в календарі, й альманахи набули характеру неперіодичних журналів, стали збірниками раніше не друкованих творів, написаних різними авторами-сучасниками, та літературно-критичних праць. Загалом поняття альманаху трансформувалося у проміжку між XIV та XVIII століттями від календарних таблиць з астрономічними та іншими примітками

до "збірники творів літературно-художнього, історичного, історико-культурного, публіцистичного характеру"

Відповідно до змісту та мети альманахові видання називалися музичними, дамськими, драматичними, театральними, історичними, дипломатичними, генеалогічними і т. п. Особливо велике розповсюдження отримали в усіх країнах літературно-художні альманахи.

Перші літературні альманахи з'явилися у Франції в середині XVIII ст. Найпершим був "L'almanach des muses" (1746). Трохи пізніше збірники почали видаватися в Німеччині. А у Великобританії альманахи стали атрибутом багатой людини: вони видавалися у формі кишенькових книжок (кіпсеки — keepsakes), що робили ставку головним чином на розкішний вигляд.

Українська альманахова історія тісно пов'язана з політичною ситуацією у країні на початку XIX століття. З виходом "Цензурного уставу" в 1826 році періодичні видання зазнали значного скорочення, тому була знайдена альтернатива для видання українських творів — альманахи. Так званий "гурток Срезневського", куди крім самого І. Срезневського входили М. Костомаров, О. Корсун, І. Бецький, О. та Ф. Євцькі, О. Шпигоцький, видає у 1831 році у друкарні Харківського університету "Український альманах" на 136 сторінок, куди увійшли твори не тільки гуртківців. Це видання поклало початок альманаховій журналістиці в Україні.

Після цього в різні роки з'являлися друком: "Утренняя звезда", "Украинский Сборник", "Сніп", "Молодик", "Южный русский сборник", "Складка" (Харків), "Русалка Дністровая" (Будапешт), "Ластівка", "Записки о Южной Руси", "Хата" (Петербург), "Киевлянин", "Рада", "Луна" (Київ). Також видавалися: "Дністрянка", "Перший вінок" (Львів), "Нива", "Степ" (Одеса), "Степ" (Херсон), "Ватра" (Стрий), "Хвиля за хвилею" (Чернігів), "Сонцецвіт" (Тарнов), "Поступ" (Ростов-на-Дону), "Наступ" (Краснодар) та інші.

Зараз в Україні альманахи видаються достатньо часто та охоплюють широке коло жанрів і літературних напрямків.

Зокрема це такі видання як "Хроніка 2000: наш край", "Пси Святого Юра", "Дух і літера", "Іменник", "Кальміус", "Робот", "Терен", "УГО", "І".

У виданні альманахової літератури певну роль відіграла і Сумщина. Головно тим, що уродженці нашого краю були активними авторами, а то й редакторами та видавцями. У ХІХ столітті видання альманахів пов'язане з іменами П. Куліша, Я. Щоголева, П. Грабовського, О. Потєбні, І. Розковшенка.

Наприкінці 80-х років уже ХХ століття уродженець Сумщини М. Осадчий видавав напівлегальний альманах "Кафедра". Редакторами-організаторами "Кафедри" №2 були харків'янин С. Сапелян та сумчанин М. Данько.

Видаються альманахи й на Сумщині. У 1959 році вийшла перша книга альманаху "Світанок". Після виходу у світ другого і останнього випуску "Світанку" (1962) сумським письменникам довелося чекати 30 років до виходу нового альманаху – "Слобожанщина". На сьогоднішній день з'явилося 10 його випусків.

Літературна студія "Орфей" започаткувала видання власного однойменного альманаху (вийшли три номери). Уже чотири випуски має альманах "Тороки" (1996, 1998, 2000 та 2004 роки). Започаткований він Мистецьким центром "Собор". Вміщує прозу та поезію авторів Сумщини: різних за віком, професією та світоглядом. Майже кожний альманах стає для них сходинкою до літературної вершини. Також вийшли такі видання як "Земляки" та "Охтирськими стежинами".

І цей перелік, на наш погляд, не повний, адже в різних районах, школах та студіях видаються напівпідпільні, тобто не зареєстровані, колективні збірники альманахового плану.